

یارانه کشاورزی

Agricultural Subsidy

تعریف یارانه

واژه یارانه از کلمه لاتین سوبسیدیوم (Subsidium) گرفته شده که به معنی «حمایت، مساعدت، کمک، یاری و حفاظت» است. سازمان تجارت جهانی تعریف کامل تری از یارانه ارائه می دهد که عبارت است از: کمک مالی به وسیله دولت یا نماینده دولت که به نفع دریافت کنندگان آن است (Harshal and Deshmush, 2013: 43). همچنین، در فرهنگ لغت آکسفورد یارانه این گونه تعریف شده است: «مبلغی که از وجوه عمومی برای کمک به یک صنعت یا تجارت تا قیمت کالا یا خدمات خود را پایین نگه دارد» (WTO, 2006: 47).

یارانه صادرات محصولات کشاورزی

یارانه صادرات به شرکت ها برای هر واحد کالا صادر می شود (یا مقدار ثابت یا جزئی از قیمت فروش) (Madison, 2016: 77). یارانه های صادراتی حمایت مالی دولت از صادرکنندگان ملی است که اجازه می دهد کالاها را به خریداران خارجی در قیمت های پایین تر فروخته و به این ترتیب مشوق صادرات خواهد بود. یارانه های صادراتی ممکن است در قالب های زیر اعطا شود (Kozak and Shengelia, 2014: 77):

- پرداخت به صورت یارانه مستقیم
- پرداخت جایزه صادراتی پس از عملیات صادرات
- معرفی نرخ های ترجیحی تعرفه های باربری یا حمل و نقل برای صادرات در مقایسه با حمل در بازار داخلی.

یارانه نهاده و محصول کشاورزی

یارانه محصول به عنوان «برنامه های پرداخت مستقیم مرتبط با تولید کالاها» و یارانه های نهاده به عنوان «یارانه ها روی نهاده های مورد استفاده در فرآیند تولید» تعریف می شوند. یارانه های تولید مستقیم مشوق سطح تولید بالاتر خواهند بود. این نتیجه به طور بالقوه کاهش سطح واردات و افزایش سطح صادرات را به همراه خواهد داشت. از سوی دیگر، تأثیر مستقیم یارانه های نهاده، کاهش هزینه های تولید خواهد بود. یارانه های نهاده هم ترکیب نهاده ها و هم ترکیب محصولات نهایی تحت تأثیر یارانه نهاده قرار می گیرد (Mayrand et al., 2003: 6).

یارانه بیمه کشاورزی

همچنین، دولت ها در کشورهای گوناگون در بیشتر موارد یارانه مستقیم به حق بیمه برای بیمه محصولات کشاورزی پرداخت می کنند. برخی از محققان معتقدند که سیاست یارانه برای افزایش درآمد و نه به منظور مدیریت ریسک طراحی شده است، اما در مقابل برخی معتقدند که تخصیص

انواع حمایت در قالب یارانه

به طور کلی سه نوع اصلی حمایت در بخش کشاورزی به شرح زیر است (OECD, 2016: 16):

- حمایت از قیمت محصول که در آن مداخله در بازار از طریق وضع محدودیت های واردات (سهمیه واردات یا تعرفه های وارداتی) یا تخصیص یارانه های صادراتی در نهایت قیمت های داخلی را افزایش می دهند و منافع را از مصرف کنندگان به عرضه کنندگان انتقال می دهد.
- اختصاص یارانه قیمت محصول به تولید کنندگان یا مصرف کنندگان که باعث افزایش قیمت های دریافتی به وسیله تولید کنندگان و یا پرداخت قیمت های پایین تر به وسیله مصرف کنندگان می شود (Dorward & Morrison, 2015: 196).
- یارانه های تولیدی از نوع اعتبارات یا یارانه نهاده ها که هزینه های تولید پایین تر را با تأثیرات مشابه با یارانه های قیمت تولید کننده ایجاد می کند (OECD, 2016: 26).

را به طور دقیق تری هدف قرار می دهد (Wang et al., 2019: 1-2).

کتاب شناسی

- Dorward, Andrew & Morrison, Jamie. Heroes (۲۰۱۵). Villains and Victims: Agricultural Subsidies and their Impacts on Food Security and Poverty Reduction, Handbook on the Globalisation of Agriculture. Edward Elgar.
- FMT (۲۰۱۶). Agricultural Subsidies in SADC: Final Report, FIMARK TRUST, Making Financial Markets Work for the Poor.
- Harshal, A. Salunkhe and B. B. Deshmush (۲۰۱۲). "The Overview of Government Subsidies to Agriculture Sector in India", Journal of Agriculture and Veterinary Science, vol. 1, no. 5, pp. 43-47.
- Kozak, Yuriy & Shengelia, Temur (۲۰۱۴). International Economic Relations, House Universal.
- L. Meyer, Richard (۲۰۰۱). Subsidies as an instrument in agricultural finance: a review. Washington: World Bank.
- M. Chinn UW Madison (۲۰۱۶). Trade, Competition, and Governance in a Global Economy, Lecture 27.
- Mayrand, Karel [et al] (۲۰۰۳). The Economic and Environmental Impacts of Agricultural Subsidies: An Assessment of the 2002 US Farm Bill and Doha Round, Unisfera International Centre.
- (۲۰۱۶). OECD's Producer Support Estimate and Related Indicators of Agricultural Support Concepts, Calculations, Interpretation and Use (The PSE Manual), OECD, Paris.
- Vozarova, Ivana Kravcakova and Kotulica, Rastislav (۲۰۱۶). «Quantification of the Effect of Subsidies on the Production Performance of the Slovak Agriculture», Journal of Procedia Economics and Finance, vol. 39, pp. 208-304.
- Wang, Sonam. Wangeyl [et al] (۲۰۱۹). "Assessing Socio-Economic Impacts of Agricultural Subsidies: A Case Study from Bhutan", Journal of Sustainability, vol. 11, no. 12, pp. 1-12.
- (۲۰۱۶). WTO, Subsidies, Trade and the WTO, Defining Subsidies, World trade report.
- Ye, Tao, Yokomatsuand, Muneta & Okada, Norio (۲۰۱۲). "Agricultural Production Behavior under Premium Subsidy: Incorporating Crop Price When Subsistence Constraint Holds", International Journal of Disaster Risk Science, vol. 3, no. 3, pp. 131-138.

حامد رفیعی

استادیار و عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد و توسعه کشاورزی
گروه اقتصاد کشاورزی، دانشگاه تهران

یارانه (به شیوه های قبل) نتوانسته به خوبی به اهداف توسعه بهره وری و عدالت دست یابد و شکل یارانه حق بیمه برای دستیابی به این اهداف موفق تر بوده است (Ye et al., 2012: 1).

آثار و پیامدهای یارانه در بخش کشاورزی

به طور کلی یارانه ها به عنوان یک ابزار سیاست قیمت گذاری منجر به تغییر قیمت داخلی نهاده ها (یارانه روی نهاده) یا قیمت محصول (یارانه روی تولیدی) خواهد شد. این ابزار تولیدکنندگان، مصرف کنندگان یا سطوح میانی زنجیره ارزش مواد غذایی را بسته به اهداف هدف قرار می دهد (FMT, 2016: 13).

بسیاری از کشورها از ابزار سیاستی یارانه برای حمایت از کشاورزی خود استفاده می کنند و تقریباً هر کشوری بخش قابل توجهی از درآمد خود را به یارانه های کشاورزی تخصیص می دهد. این یارانه ها مؤثرترین مکانیزم برای سرعت بخشیدن به رشد بخش کشاورزی محسوب می شوند. مهم ترین استدلال تخصیص یارانه به محصولات کشاورزی آن است که کشاورزان داخلی قادر به رقابت با واردات خارجی بدون حمایت مالی دولت نیستند (Vozarova and Kotuli, 2016: 299).

یارانه های بیش از حد می تواند منجر به ناکارآمدی شود. به عنوان نمونه، یارانه های گسترده بر روی کودها، سموم دفع آفات و بذرها نه تنها می تواند منجر به فرصت های فروش مجدد شود، بلکه می تواند باعث استفاده بیش از حد این منابع شده و در نتیجه باعث تخریب خاک، کاهش و آلودگی منابع آبی شود. در مجموع، امروزه بسیاری از دولت ها در سرتاسر جهان یارانه کشاورزی را به صورت «یارانه هدفمند» معرفی می کنند که مشوق توسعه بخش خصوصی است و ذی نفعان